

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/teki-edukacyjn/polskie-podziemie-niepodleglos/lownik-i-biogramy-post/155363,Jaskulski-Franciszek-Jerzy-Zagonczyk-19141947.html>

03.05.2024, 01:14

Jaskulski Franciszek Jerzy „Zagończyk” (1914-1947)

Por. Franciszek Jerzy Jaskulski „Zagończyk” (1914-1947), ur. 16 IX 1914 r., Castrop-Rauxel, Westfalia (Niemcy). W 1926 r. wrócił z rodziną do Polski i zamieszkał w Zdunach k. Krotoszyna (woj. poznańskie). Z wykształcenia był nauczycielem. Działał w harcerstwie (podharczmistrz). Przed wojną odbył służbę wojskową. W wojnie 1939 r. walczył w szeregach 68. pp, w Wielkopolsce, a następnie w Warszawie. Dostał się do niewoli niemieckiej, z której zbiegł. Wrócił do Zdun i zaczął budować komórki konspiracyjne, opierając się na kontaktach z harcerstwa i nawiązując łączność z ZWZ. W 1942 r., zagrożony aresztowaniem, dotarł do Stężycy na Lubelszczyźnie i nawiązał kontakt z miejscową AK. Od 1943 r. był żołnierzem oddziału partyzanckiego AK ppor. Mariana Sikory „Przepiórki” w Inspektoracie Puławy AK. Od przełomu 1943 i 1944 r. dowodził pododdziałem, który w czasie akcji „Burza” liczył osiemdziesięciu partyzantów. W okresie okupacji niemieckiej jego oddział przeprowadził ponad dwadzieścia akcji bojowych. W czasie akcji „Burza” wchodził w skład 2. Kompanii 15. pp „Wilków” i wyzwolił m.in. Kurów. Po wkroczeniu Armii Czerwonej zmuszony do ukrywania się. 3 XI 1944 r. został aresztowany przez UB w majątku Góry k. Nałęczowa. 8 I 1945 r. skazany przez WSO w Lublinie na karę śmierci, zamienioną na dziesięć lat więzienia. Przewieziono go do więzienia we Wronkach, skąd uciekł 4 IX 1945 r. i powrócił na Lubelszczyznę. Po kwarantannie zezwolono mu na powrót do konspiracji w szeregach Okręgu Lublin WiN. Jesienią 1945 r. rozpoczął budowę struktur WiN na zachodnim brzegu Wisły. W ciągu kilku następnych miesięcy podporządkował sobie luźne oddziały i grupy zbrojne w powiatach Łża, Kozielnice i Radom. Powstała silna i prężnie działająca organizacja, znana jako Związek Zbrojnej Konspiracji, licząca 1-1,2 tys. członków. Za działalność podziemną odznaczony Krzyżem Walecznych i Krzyżem Kawalerskim Orderu Virtuti Militari. 27 VII 1946 r. na skutek prowokacji UB i zdrady bliskiego współpracownika został aresztowany w Jedlni-Letnisku. 17 I 1947 r. WSR w Kielcach skazał go na karę śmierci. Rozstrzelany 19 II 1947 r. w więzieniu w Kielcach, na trzy dni przed uchwaleniem ustawy o amnestii. Pochowany w nieznanym miejscu. W 2009 r. prezydent RP odznaczył go pośmiertnie Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Opcje strony